

■ Hajtsd fel, kérlek, mondta Mária, és idetartotta elém a karját. Feltúrtem az inge ujját, és boldog voltam, hogy leplezetlenül hozzáérhetek. Márta egy csuporból kis időközönként langyos vizet csorgatott a kezére, én csak néztem, takarásában hogyan tesz kedvünkre mindinkább a massa, s reménytelennek tetsző állaga miként válik alakítható anyaggá. André bekapcsolta az elektromos sütőt, melegszendvicssel előmelegítjük, mondta, és csillogó arccal dörzsölte össze tenyerét, majd betolta a négy hatalmas kenyérszelettel betakart tepsit, alig tudott lehajolni a szűk térben. Úgy tűnt, André lakásából rá lehet látni az egész negyedre, olyan magasan volt, hogy még egy jegenyefa csúcsa sem takarhatott volna ki a kilátásból. Bent jártunk már az éjszakában, mert órákig tartott a gyalogút, sok időt töltöttünk el az ellenkező irányba haladva, de mintha nappal volna mégis, olyan, mint északon, fehér fényvel világított a hó, s a tömbházak ablakaiból váltakozó színű fényjelzéseket adtak le a tévékészülékek. Az utcanevek, amelyeket André sorolt fel kérésemre, úgy vonták be különös hangzásukkal a tízemeletesek egyhangú sorait, akár a szitáló hó: a Szentivánéj-park, a Tűzkő utca, a Kaptárkő utca és kettejük között a Csiki hegyek, úgy képzeltem, a látvány éleinek enyhítéseként jöttek létre. Még sosem jártam itt nappal, s most mintha más dimenzióba kerültem volna abból a világból, amelynek a sűrű hóesésben bejárt utcák, lépcsők és emelkedőkre futó ösvények kábulatba ejtő hallgatása előtt voltam részese. Csak amiatt nem süllyedtem el kenyérdarabként ebben a tejsűrűségű csendben, mert agyam minden végtagomba eljuttatta figyelmeztető hullámain, egy másik ember létezése nem engedett elmerülni a gyaloglás zsidbadt állapotában. A karom, amelyet gyorsan, mintegy a saját mozdulata fölött szemet hunyva, megszorított, amikor Márta elénk került az elszűkülő járdán, folyton újjászülte az ujjak nyomán érzett enyhe sajtást, mintha egy önnön izomköteggel lefogott kéz volna, s minduntalan a visszahúzott másik után akarna nyúlni, hogy visszaszorítsa. A tudat, hogy Mária ugyanazt látja mellettem, amit én, elmélyített bennem mindent, ami csak súrolta látóterem határait – a fal mellett elsiető kutyát, egy fehér kovácsoltvas kerítés cikornyáit, egy kis hintót a kapu oszlopán. És végül, a lift elrugaszkodásával, a neon alig hallható monoton zúgása megadta a hangot a bizakodásra. Az egész falat betöltő tükrök felületén úgy siklottak egymásnak tekinteteink, mint ügyetlen vagy szerelmes korcsolyázók. Amikor megérkeztünk, Mária szőrmesapkáján, amelyet születésnapjára kapott otthonról, s amelyet most Márta kért kölcsön az útra, apró, gömbölyű cseppekké változtak az odakint még szabályosan szögletes, szabad szemmel láthatatlan tüskékkel ellátott hópelyhek.

André hiába törte napok óta a fejét, minek öltözhetne a fogyatékosoknak rendezett farsangi mulatságon, megalkuvásnak érzett megoldásokon kívül nem jutott eszébe semmi. Pohárral a kezében álldogált Mária és Márta egyetlen szobájában, amely az ünnepség alatt félig táncparketté, félig étkezősarokká vedlett át. Rövid társalgásokat kezdeményezett azokkal, akik éppen nem táncoltak. Olyan volt, mint az egymást változtató híveknek gyónó pap. A társaság tagjai különféle ötletekkel hozakodtak elő, régmúlt farsangok legemlékezetesebb jelmezeit emlegették, de André mindegyikre finoman megrázta a fejét, és azt mondta, hát nem tudom. Mária odafigyelt, minden vendégére egyenként, régi ismerőseiként fogadta még az üres kézzel odatévedt ide-

geneket is, kérésére Márta töltött italt mindegyre megüresedő poharukba. Akkor lépett oda Andréhoz is, amikor látta, hogy szemöldökei között kis árkot vont a két beszélgetés között megnyúlt szünet. Miért nem leszel Jézus, kérdezte. Hiszen mióta nem borotválkozol, öntudatlanul is erre az álarcosbálra készülsz. Hát, nem tudom, mondta André, és arcán mosolyba vegyült a megfontolás. Megállnál a díszterem közepén, amúgy dísztelenül, és előadnád a kenyérszaporítás jelenetét. Nem hiszem, hogy ez működne, amikor annyian néznek, mondta André, szívesebben lennék valaki, aki a háttérből lép elő, akinek a háttér a jelmeze, nem tudom, érthető-e, mire gondolok. A szoba elhasznált levegőjét hűvös légáramlat kavarta meg, az író nyitotta ki az ablakot, hogy a párkányra kitett üvegekből beemeljen egyet. Márta erélyes gyöngédséggel vette ki a kezéből, amikor látta, lelassult mozdulattal a szája felé viszi az üveg nyakát, hogy a fogával pattintsa fel a recés dugót. Növény vagyok, mondta az író, leült a fotel karjára, és Mártára emelte önuralmától megszabadult arcát, amely szárazságtól elmélyült vonásaival inni kért. Légy akkor Mózes, mondta Mária. André szeme felcsillant, tulajdonképpen ő a példaképem, mondta, és egyszerre emelte fel és fojtotta vissza hangját, mint a suttogást imitáló színészek. Szeretnék Mózes lenni, igen, Mózes leszek.

Ha egy üres teret megtöltünk valamivel, várunk, míg ez a betelepített tartalom annyira belakja a teret, hogy már az is egészen hozzáidomult, aztán pedig kivonjuk onnan, maradéktalanul, hogy a tér visszakerüljön kezdeti állapotába, olyan érzésünk támad, mintha az úr nagyobb volna, mint annak előtte. Bár tudjuk, a térfogat mit sem változott. A tartalom, hiába tűnt el látszólag mindenestül, maga után hagyja, mint szagát a mosdatlan ember, a hiányát. Ezt csak az idő szellőztetheti ki. És másnap érezzük a legáthatóbbnak. Mária és Márta a szobában üldögéltek, melynek hatalmas, többszortatú ablakán át az Angyalközre látni. Fehér pelyhek érkeztek valahonnan a magas tűzfalak fölül, a földszinti lakásokba általuk jutott el a fény. Az ablakpárkányon néhány üres üveg állt. A tegnap esti vendégség után már éjszaka elmosogattak, s reggelre csak a székek kihordása maradt. Későn keltek, reggelihez a szobában terítették az asztalnál, amelyről az írótól kapott szamovár szokta uralni a kis lakást, és megszegették a rozmaringos kenyeret, amit Márta sütött az este. A békésen és ráérősen elköltött reggeli után Mária ölébe vette a csomagokat, így akarta, hogy egy új napot kezdhessen a kibontásukkal, s miután percekig nézegette, tányérját kissé félretolva az asztalra helyezte valamennyit, kimerítve az ajándék számba vett örömforrásait. Ebbe az elmélyült pillanatba csöppentem bele a kintről érkezők lendületével, hónom alatt egy-egy kőszürke, párnakönnnyű kötet, egy emlékirat két része. Biztonságban éreztem magam velük, ahogy az utcán két oldalhoz szorítottam őket, hogy meg ne ázzanak. Éreztem, hogy Máriának csak könyvet adhatok, személyesebb ajándéokra nem futja az erőmből, s ezáltal átruházhatom rá a megértés felelősségét, egy harmadik személy mondataiból kiolvasott vallomás súlyát. Tudtam, hogy ha eme közvetítés beiktatása nélkül nyújtanám át a sajátomat, és az visszahullna rám, összezúzna, minthogy az elutasítás nehezekeivel térne vissza. És akkor küszöb helyett magam elé tartottam az egymásra fektetett könyveket.

A lakás melege és vegyes illata úgy döngölözött hozzám, mint az a macska, amelyre Márta és Mária oly régóta vágytak, de a főbérlő szőrallergiája miatt nem tapasztalhatták meg az állattartás hátrányait. A képzelt macska bundájának simogatása lebegett fölöttük. Kabátomat egy székre akasztottam az előszobával osztozó konyhában, hogy a fogas melletti falon ne hagyjon foltokat a hóáztatta posztó, mert a bu-daiföld igen könnyen kopik, ha nedvesség éri. Odabent elfoglaltam az ablak előtt álló fotelt, belesüppedtem, és gyomorszájam fölött összekulcsoltam az ujjaimat. Márta teát hozott, a méz folyékony napsugár, ez állt a högrén, ezen neveltünk, míg Mária az asztalra tette a könyveimet, a többi közé, tőlünk kissé elfordulva, de épp csak

annyira, hogy fülkagylójának peremét, állkapcsát és nyakszirtjét látva tudjam, hogy az ajándékomat immár bensőjével is átvéve elpirul, és egy ellepezett pillanatra van szüksége, miáltal a leplezhetetlen boldogságot örömmé csillapítja. Nem emlékszem már, miről beszélgettünk, s talán ott, akkor sem figyeltem arra, mire és mit felelek, a havazás nyugtalansága rám is átragadt. A lemezjátszó halkán sercegett, mintha szű rázna. Elvis Presley énekelt románul, a szép-szomorú dalok egymásba folytak, egyetlen cezúra esett közük, amikor Márta felállt, hogy megfordítsa a lemezt. Hátam mögött közben eltelt a reggel, a szemközti házfal egyik ablakáról idevetődött, megtört fényű napsugár lassan átúszott a szoba egyik végéből a másikba, s ez idő alatt jelenlétem annyira befészkelte magát kettejük összeszokott együttesébe, hogy egyszer csak arra eszméltem: magam vagyok. Ők ketten teendők után néztek. Részint megnyugvással töltött el az, hogy nem vendégként kezelnek már, másrészt viszont csalódást éreztem afölött, hogy ez nem lehet másként: kirekeszt saját otthonosságom. Ott maradtam a fotelben, de elmozdultam a bezárkózás felé. Ismertem jól magamban ezt a lesiklopályát, féltem is tőle, mert a gyorsulás rendszerint még vékony támaszaimat is elsodorta mellőlem. Ilyenkor csak egy külső erőben bízhatok. Így siklottam lefelé magamban, valahányszor nem bukkantak fel az elképzelt akadályok, az ismeretlenben leverte cövekek, amelyek feltartóztatnának a pályán és lekötnének, ezek a remélt helyzetek, gesztusok, fogódzók, amelyekbe kapaszkodva helyreránthatnám kibicsaklott lelkiállapotomat, mint bokámat és vállamat a lejtő aljában rám találó személy. S azt akartam, hogy ez most Mária legyen.

A csöndben megszólalt a telefon. Mária az ünnepek izgatott fürgeségével állt fel tanulmányai mellől, halló, mondta, és a telefon túloldalán bizonyára érzékelhető volt, hogy elmosolyodik, mint ahogyan a rádióban is mindig hallatszák, ha a beszélő ajkán úrrá lesz valami feltartóztathatatlan erő. Persze, persze, csilingelte a telefonba, és bármennyire igyekeztem nem odafigyelni arra, amit mond, tapintatosan megsemmisülni abban a süppedős fotelben, talán éppen emiatt váltam fogékonyabbá és érzékenyebbé látványra, láttam, hogy arca ugyanúgy kipirul, mint amikor érkezésem idézte elő a hajszálerek tágulását. A gesztusrendszer, amelynek nemrég még én gyönyörködhettem legjelentéktelenebbnek tűnő elágazásában is, mint egy műkedvelő légy a pókháló közepén, most leplezetlenül tárult fel előttem, immár a szabadon keringő távlatából. S noha már így is többet szívtam magamba, mint amennyi nekem járt belőle, ennek a lopott odaadásnak a birtokában mégis úgy éreztem, hogy a Mária kedvessége oszthatatlan egész, személyre szabása kisebbitené, ezért mindenki ugyanannyit kap belőle. És ahogy megfogalmaztam magamban ezt a vádat (amellyel mégis magam alatt vágtam a fát), földet értem a lesiklopályán, és megütöttem magam.

Míntha egy Csehov-darabbal beoltott lények volnánk, akik maguk sem tudnak arról, hogy dráma folyik az ereikben, sóhajnak is beillő lélegzésünkkel töltöttük be az est beálltával egyre szűkösebb lakást, és magunk sem értettük, honnan szivárgott közénk az a feszültség, amely már-már a kimondhatóságig fokozódott. Úgy éreztem, én vagyok az oka, ha viszont minden bevezető nélkül, indok hiányában távoznék innen, beigazolódna, hogy idegen anyag vagyok kettejük önfenntartó rendszerében, s így inkább amellet döntöttem, vagyis amellet látszottam dönteni, hogy várok. Hát ha történik valami mozgás, ami elvonná vendégeskedésem hosszáról, majd távozásomról a figyelmet. Arra nem számítottam, hogy jóra fordulhat, vagyis megtérül a vívódás és az elszigetelő csend ideje, nem kell elmennem, ha már maradtam. Mária bemondott a telefonba: egy kedves barátunkat is magunkkal visszük, ha lehet. És akkor szedelőzködni kezdtünk, mindhárman hálások voltunk Andrénak, hogy kimozdít hangulatunk süppedős foteléből, és egy meghívás leple alatt egymás felé terel minket. Éjszaka volt, mire megérkeztünk, jól esett átgyalogolni a hegyen, s még ak-

kor sem éreztük elveszettnek magunkat, amikor a sűrű hóesésben elkeveredtünk. André sem sokkal azelőtt ért haza, egy nyavalyatöréses fiút hozott be a városba a diakóniai intézet mikrobuszával, hogy a másnapi farsangon ott lehessen ő is, s míg mi levetkőztünk, és bepréselődtünk a kicsi konyhába, ahol már ott állt előkészítve a papírba csomagolt liszt és az olcsó, szemcsés só, izgatottan hozott elő egy lepedőt. Ez lesz a tógám, mondta, már csak saru kellene. Kinéztem az ablakon, felemelő érzés volt, bár a kilátás nagy részét az égi sötétség töltötte ki, odalent keréknyomok párhuzamos hurkai kaszabolták össze a fehér aszfaltot. Márta beleszórta egy műanyag tálba a lisztet, majd a só felét, és langyos vizet töltött egy csuporba. Elkezdheted összekeverni, mondta Máriának, aki ekkor felém fordult, és karját kinyújtva azt mondta, hajtsd fel, kérlek. Kettőt túrtem mindkét ingujján, kezeim ezután a zsebemben kerestek menedéket, úgy álltam ott, a tálban kavargó tészta és az elmélyülő, előbukkanó ujjak játékát nézve, hogy tétlenségem feltűnhetett a konyhába lépő Andrénak, mert a vállamra tette kezét, majd te vésed beléjük a számokat, mondta, a parancsolatok nem is kellene, a római számokról még ők is tudni fogják.

